

BABEL

Ilja Leonard Pfeijffer

**GRAND
HOTEL
EUROPA**

Traducere din neerlandeză de
IRINA ANTON

NEMIRA

CAPITOLUL UNU

MISIUNEA

1

Primul cu care am vorbit după atâta timp, fără a socoti puținele cuvinte bine măsurate pe care le schimbasesem cu taximetristul meu ursuz la începutul și la sfârșitul drumului, a fost un băiat slab și smead îmbrăcat în nostalgica uniformă roșie de valet. De la distanță, îl văzusem așezat pe scările din marmură ale porticului flancat de coloane corintice din fața intrării, sub numele „Grand Hotel Europa“ scris cu litere aurite, când, scrâșnind pe cărarea pietruită dintre platani, taxiul a început să se apropie de capătul lungii alei de acces. Ieșise să fumeze o țigară. S-a ridicat în picioare intenționând să mă ajute cu bagajele. Deoarece îmi părea rău că sosirea mea îi stricase pauza de țigară și deoarece asta era și adevărul, i-am spus, în vreme

ce taxiul se îndepărta de noi pe pietriș, că bagajul meu mai poate aștepta puțin, că făcusem un drum lung și că și mie îmi e poftă de o țigară. I-am oferit una din pachetul meu bleu de *Gauloises Brunas* fără filtru și i-am aprins-o cu bricheta mea Zippo *solid brass*. Pe chipiul lui era brodat cu litere aurii numele „Grand Hotel Europa“.

Ne-am așezat. Fumam de câteva minute în tăcere, unul lângă altul, pe scările intrării somptuoase ale hotelului pe vremuri grandios, unde aveam de gând să mă stabilesc deocamdată, când mi s-a adresat.

— Îmi cer scuze că nu-mi pot înfrâna curiozitatea, a spus, dar v-aș putea întreba de unde veniți?

Am suflat fumul în direcția norului de praf pe care taxiul îl lăsase în urmă drept amintire, în depărtare, la capătul aleii de acces, unde începea pădurea.

— La această întrebare, sunt posibile mai multe răspunsuri, am zis.

— Mi-ar plăcea să le aud pe toate, a spus el. Dar, dacă asta vă răpește prea mult timp, puteți să mi-l dați pe cel mai frumos.

— Principalul motiv pentru care am venit aici, am zis, e faptul că sper să găesc timp pentru răspunsuri.

— Aș dori să-mi cer iertare că v-am deranjat de la această misiune însemnată. Trebuie să învăț că, așa cum spune mereu domnul Montebello, curiozitatea mea îi poate incomoda pe oaspeții noștri.

— Cine e domnul Montebello? am întrebat.

— Șeful meu.

— Receptorul, zis și *concierge*?

— Urăște acest cuvânt, cu toate că îi place etimologia lui. M-a învățat că, în franceză, *concierge* vine de la „*comte des cierges*“, contele lumânărilor. Practic, tot ce știu am învățat de la domnul Montebello. E ca un părinte pentru mine.

— Atunci, cum vrea să i se spună?

— E *maître d'hotel*, dar preferă titlul de majordom, în care se regăsește cuvântul latinesc pentru „casă“, pentru că, după părerea lui, principala noastră sarcină e să ne îngrijim ca oaspeții noștri să uite de locul pe care îl numeam „acasă“ înainte de a veni aici.

— Veneția, am zis.

În vreme ce rosteam numele orașului, mi-a căzut scrum de la țigară pe pantaloni. A observat și, înainte să apuc să protestez, și-a scos una dintre mănușile sale albe și s-a dedicat cu atenție deplină îndeletnicirii de a mi-l scutura de pe cracul pantalonului. Avea mâini slabe și tucii.

— Mulțumesc, am zis.

— Ce e Veneția? a întrebat.

— Locul pe care îl numeam „acasă“ înainte de a veni aici și cel mai frumos răspuns la întrebarea ta dinainte.

— Cum e Veneția?

— Nu ai fost niciodată în Veneția? l-am întrebat.

— N-am fost niciodată nicăieri, a zis. Doar aici. De aceea, spre iritarea domnului Montebello, am căpătat obiceiul să deranjez oaspeții cu firea mea curioasă. Încerc să văd o părticică din lume prin poveștile lor.

— Ce loc numeai „acasă“ înainte de a veni aici?

— Deșertul, a răspuns. Dar domnul Montebello a avut grijă să uit deșertul. Îi sunt recunoscător pentru asta.

Mi-am lăsat privirea să rătăcească peste moșia care înconjura hotelul. Porticul era năpădit de iederă. Una dintre vasele mari din lut din care curgeau în valuri flori de bougainvillea era spartă. Prin pietriș creșteau buruieni. Pașnic, dar nu ăsta era cuvântul. Resemnat. Oamenii ar putea, într-adevăr, la fel de bine să accepte trecerea timpului și pierderea tuturor lucrurilor.

— Veneția e trecutul, am zis. Și sper că domnul Montebello mă va ajuta și pe mine să îl uit.

Mi-am stins țigara în ghiveciul care ne servise drept scrumieră. A făcut același lucru și a țâșnit în picioare să se ocupe de bagajele mele.

— Îți mulțumesc că mi-ai ținut de urât, am zis. Aș putea să aflu cum te cheamă?

— Abdul.

— Încântat de cunoștință, Abdul.

Mi-am spus numele.

— Să intrăm, atunci poate să înceapă totul.

2

Chiar dacă nu aș fi fost prevenit dinainte asupra existenței majordomului, ar fi fost cu neputință să-mi scape. De îndată ce am pus un singur picior dincolo de pragul fortăreței și sanctuarului său, mi-a ieșit în întâmpinare în pași de dans. Mi-a urat bun-venit cu atâta respect, cu înflorituri și arabescuri, încât era mai mult decât clar că am de-a face cu un profesionist.

Îmi învățase dinainte pe de rost numele și, în chip discret, s-a dovedit la curent cu faptul că mă intitulez scriitor. În timp ce se interesa îngrijorat dacă lunga călătorie nu fusese prea solicitantă, făcuse să apară pe neobservate de undeva o perie de haine cu care mi-a curățat umerii sacoului, fără a pierde ocazia de a mă complimenta pentru croiala costumului. Ca și când s-ar fi simțit răspunzător pentru întreaga creație, și-a cerut scuze pentru suspiciunea care domnea în lumea modernă și care îl obliga să respecte anumite formalități, dar m-a asigurat că vom putea găsi mai târziu un moment potrivit pentru asta, după ce mă voi fi odihnit după călătorie.

Când i-am spus că, din păcate, încă nu știu cât timp am de gând să rămân și că sper că asta nu va fi o problemă, mi-a alungat grijile fluturând elegant din mână și mi-a jurat că e o onoare pentru stabiliment și o plăcere personală pentru el să mă poată considera oaspete și că nu-și poate dori decât ca bucuria aceasta să fie de lungă durată. După aceea, s-a aplecat înspre mine și mi-a spus în șoaptă că, negreșit, nu vrea să-și facă un obicei din a-și băga nasul unde nu-i fierbe oala, dar nu se putuse abține să observe că butonul de la manșeta stângă a cămășii nu fusese bine prins și nu și-ar putea ierta niciodată dacă l-aș pierde ca urmare a discreției sale.

M-a întrebat dacă mă poate conduce la apartamentul de care se îngrijise să mi se pregătească în mod special. Era convins că va fi pe gustul meu, dar, dacă aveam să consider că stabilimentul nu se ridică la înălțimea așteptărilor mele, în orice privință, avea să se asigure personal ca toate dorințele mele suplimentare să fie îndeplinite de îndată.

Își luase libertatea de a aranja să mă aștepte în cameră câteva gustări și băuturi răcoritoare. Doream să îl urmez?

Domnul Montebello, majordomul de la Grand Hotel Europa, m-a condus din holul de intrare, unde erau recepția și loja portarului, prin ușile înalte din lemn de stejar, spre marele hol central cu stâlpi de marmură, de unde scara monumentală ducea la etajele de sus. Se mișca precum un patinator artistic pe covorul în care te afundai, dovedindu-se în stare cu ușurință să se întoarcă de tot spre mine pentru a adăuga explicații sau lucruri interesante de știut și să continue să meargă cu spatele fără a-și încetini viteza. Dacă nu ar fi inserat din când în când câte o piruetă ca să-mi dea ocazia să îl ajung din urmă, mi-ar fi fost greu să țin pasul cu el. Abdul venea în spatele nostru cu bagajele mele.

— Aici, în stânga, găsiți biblioteca, a spus ghidul meu, iar în spatele ei se află sala verde și camera chinezească. Cealaltă aripă adăpostește lounge-ul, sala de mic-dejun și modestul nostru restaurant, unde v-am rezervat o masă anume pentru dumneavoastră la geam, cu vedere la pergolă și la grădina de trandafiri, sau ce a mai rămas din ea, în spatele căreia puteți zări scânteind iazul. Din păcate, fântâna arteziană e stricată de câțiva ani, dar vă pot asigura că bucătăreasa noastră se va întrece pe sine ca să vă îmbuneze față de aceste lipsuri.

Holul central era prevăzut cu un candelabru senzațional, antic de îşi dădea ultima suflare.

— Una dintre piesele noastre de rezistență, a spus majordomul, care observa totul, deci și faptul că lampa îmi atrăsese atenția. Doar că foarte greu de întreținut.

Ați văzut portretul de deasupra șemineului? Recunoașteți, fără îndoială, trăsăturile frapante și nobile ale lui Niccolò Paganini. Voi fi primul care să vă dea dreptate când veți spune că, din punct de vedere artistic, nu e vorba de o capodoperă. E făcut de un respectabil maestru, neînsemnat, care nici în epoca lui nu era cunoscut pentru că ar fi fost înaintea vremurilor sale. Cu toate acestea, suntem extrem de atașați de el, deoarece a fost pictat chiar aici, pe viu, când violonistul virtuoz, în culmea gloriei sale, a poposit la acest hotel în drumul său către ovațiile și delirul de la marile curți domnești ale Europei. Legenda spune că, din proprie inițiativă, a susținut un concert magnific ca mulțumire pentru excelentul *steak aux girolles* care i-a fost servit aici. De atunci, acel fel de mâncare a fost rebotezat *steak Paganini* și ne împodobește meniul până în ziua de azi. Mi-ar fi greu să vă ofer o sugestie mai bună pentru astă-seară.

În stânga șemineului, atârna o acuarelă de dimensiuni și merite artistice modeste, care reprezenta Piazza San Marco din Veneția. Am înghițit în sec când am văzut-o. Știam cu siguranță că majordomul remarcase acest lucru, dar nu a spus nimic, deși ar fi fost o ocazie excelentă de a-l cita pe Virgiliu. Balustradele scării din marmură erau decorate cu sculpturi ale unor animale mitice, la stânga, o himeră, la dreapta, un sfinx.

— Oaspeții noștri pot dormi liniștiți știind că odăile le sunt păzite cu strășnicie, a zis Montebello. Ca să-și croiască drum până la etajele de sus, oamenii trebuie să treacă printre manifestarea hibridă a fricii și pisicuța care toarce înșelător și te pune să dezlegi ghicitori, care reprezintă

portretul deloc realist al bărbatului și, respectiv, esența femeii, dacă îmi permiteți să vă amuz cu diletantismul meu în sfera simbolisticii. Unul dintre distinșii noștri oaspeți mi-a spus odată că, după părerea lui, monștrii nu fuseseră meniți să țină afară străinii, ci să împiedice oaspeții să ajungă la ieșire. Au trecut mulți ani de când a spus asta și e încă aici. Îl cheamă Patelski. O să-l cunoașteți. După cum bănuiesc, îi veți aprecia compania. E un savant eminent.

Pe palierul de deasupra scărilor, se afla o vază mare cu flori din plastic.

— Știu, spuse majordomul. A fost o speranță deșartă că v-ar scăpa din vedere. Vă cer insistent să dați dovadă de generozitatea de a accepta umilele mele scuze. Acest decor care face notă discordantă este regretabilul rezultat al entuziasmului noului proprietar.

— Hotelul are un nou proprietar? am întrebat.

— De curând, Grand Hotel Europa a ajuns pe mâinile chinezilor, a zis. Noul proprietar se numește domnul Wang. E vorba de o evoluție recentă pe care ne e cu nepuțință să o evaluăm în acest moment. Domnul Wang a declarat categoric că are de gând să redea hotelului vechea lui splendoare, iar libertatea financiară de care se pare că dispune mai mult ca sigur îi va prinde bine stabilimentului. Veți fi remarcat că hotelul prezintă, pe ici, pe colo, urme lăsate de faptul că nu a fost întreținut la timp. Pur și simplu nu mai avem atâția oaspeți ca odinioară. Domnul Wang vrea să facă ceva și în privința asta. Aspiră la un grad de ocupare de 100%. Aș fi tentat să apreciez pozitiv toate acestea. Însă acest lucru e contrabalansat de faptul că vaza asta cu flori din plastic ne dă motive de

îngrijorare în privința afinității noului proprietar cu tradițiile noastre. Dar nu vreau să vă plictisesc cu grijile mele. Am ajuns. Asta e camera 17, apartamentul pe care vi l-am pregătit. Singurul lucru pe care trebuie să-l știți e că ușile franceze care dau spre terasă nu se închid bine. În cazul în care se pornește un vânt puternic, v-aș sugera să le proptiți cu un scaun. Acum o să vă las singur ca să vă dau ocazia de a vă reveni după drum și de a vă schimba de haine. Dacă aveți nevoie de ceva, e de ajuns să trageți de cordonul cu clopoțel de lângă ușă. Vă doresc o ședere plăcută în Grand Hotel Europa.

3

Perfectă. Camera era perfectă, nu pentru că ar fi fost o cameră de hotel perfectă, ci tocmai dimpotrivă. Aici niciun designer de interior nu lucrase cu un design eficient și anonim, ci un surplus de istorie lăsase în urma sa un surplus de vestigii luxuriante oftând descurajate. Erau atârinate ornamente și obiecte de mobilier din epoci îndepărtate între ele, care se holbau cu uimire unele la altele.

În anticameră, un vechi fotoliu Chesterfield din piele vișinie stătea lângă un fotoliu Louis XV tapițat cu o catifea roz-prăfuit cu un model cu trandafiri, iar un taburet pentru picioare, cam de aceeași culoare, lângă o minunată masă de salon, sculptată elegant, din secolul al optsprezecelea. Pe o masă înaltă din colț, se afla un radio mare din bachelită cu un disc argintat în care fuseseră gravate posturi de radio antebelice. Cu transformatorul potrivit, probabil că ar mai

fi mers. Dar, din el, nu ar fi răsunat aceeași muzică precum odinioară. Camera din spate era dominată de un pat monstruos, a cărui vechime nu putea fi stabilită, cu patru stâlpi auriți, în stil egiptean, pe care se sprijinea un baldachin din catifea vișinie, cu stele brodate cu fir de aur. Cine putea ghici câte oftaturi și secrete șoptite rămăseseră atârinate sub acea țesătură de stele? În baia cu o oglindă mare într-o ramă aurită, fusese montată, cu vizibilă repulsie, o cabină modernă de duș lângă cada antică din email, rezemată pe patru picioare din bronz în formă de labe de leu.

Erau obiecte ce păreau să fi fost revărsate în apartament – precum cărți vechi, un clopoțel din aramă, o scrumieră mare în forma unei jumătăți de glob pământesc care era purtată pe umeri de Atlas, un mic craniu de șoa-rece, diferite instrumente de scris, un monoclu într-un etui, o strigă împăiată, o foarfecă pentru tăiat trabucuri, o busolă, o drâmbă, o păpușă Wayang, o vază de alamă cu pene de păun, o sticlă de sifon și un pustnic din lemn care s-a dovedit că poate servi drept spărgător de nuci – și despre care nu era clar dacă sunt destinate să facă parte dintr-un concept decorativ sau din mai multe idei diferite despre decor (care, de-a lungul istoriei, fuseseră aplicate fără tragere de inimă și fără depunerea vreunui efort de a îndepărta rezultatele încercărilor similare anterioare) sau dacă e vorba de lucruri uitate de călătorii de dinainte, după care menajerele, pornind de la convingerea filozofică potrivit căreia istoria dă formă prezentului prin depunerea împrăștiată a unor sedimente întâmplătoare pe care nu le poți face să dispară, au refuzat până în ziua de azi să șteargă urmele.

În vreme ce îmi treceam aprobator degetul peste lambriurile aurite, pipăiam grosimea materialului draperiilor grele, de culoare ocru, și dădeam la o parte scaunul ca să deschid ușile de la terasă, care oferea o priveliște asupra grădinii de trandafiri, sau a ceea ce mai rămăseseră din ea, și asupra iazului cu fântâna arteziană defectă, m-am gândit că aș avea suficient timp ca să descriu această cameră în detaliu. Căci era bine aici, ca să nu spun perfect, și nu vedeam niciun motiv pentru care n-aș fi putut rămâne aici până-mi dădeam seama încotro trebuie să mă îndrept.

La sosire, remarcasem de îndată masa de scris șic și încăpătoare, din lemn de abanos, cu inserții pline de gust din alte sortimente de lemn mai deschis, așezată în dreptul ferestrei, lângă ușile care dădeau spre terasă, făcând pereche cu un scaun de birou din lemn, sobru, dar solid și confortabil, din anii treizeci. Încă dinainte de a-mi atârna costumele și cămășile în șifonierul din camera din spate, am săvârșit ritualul prin care marcam biroul ca teritoriul meu. Am așezat în stânga, într-un teanc, caietele goale pe care le luasem cu mine, cu stiloul lângă ele. Am pus la îndemână călimara cu cerneala mea neagră preferată. Mi-am scos MacBookul din husa lui și l-am pus în dreapta pe tăblia biroului. Am conectat cablul de alimentare la priză.

Căci nu venisem la Grand Hotel Europa ca să las melancolic să se scurgă timpul în mijlocul luxului coșcovit și al gloriei care scârțâia, în așteptarea pasivă a vreunei revelații care să cadă peste mine ca o frunză dintr-un buchet ofilit. Voiam să forțez acea revelație și, de aceea, trebuia să mă apuc de treabă. Trebuia să fac ordine în amintirile care mă hăituiseră ca un roi de albine furioase și mă împiedicau

să gândesc limpede. Dacă voiam cu adevărat să uit Veneția și tot ce se întâmplase, mai întâi trebuia să-mi amintesc totul cât mai clar. Cine nu-și amintește tot ceea ce vrea să uite se expune primejdiei de a uita să uite anumite lucruri. Trebuia să notez totul, deși îmi dădeam seama că nevoia de a povesti, în cuvintele lui Enea către Didona, va reîmprospăta mâhnirea. Dar trebuia să consemnez totul ca să pot trage linie. Nu există nicio destinație dacă originea nu este clară și niciun viitor fără o versiune lizibilă a trecutului. Cuget mai bine cu un stilou în mână. Cerneala limpezește. Doar scriind ce se întâmplase îmi puteam recăpăta controlul asupra gândurilor. Aceasta era misiunea pe care mi-o asumam. De aceea eram aici.

Nu avea sens să o amân. Dacă s-a înfăptuit când s-a înfăptuit, e mai bine să purcedem cât mai repede. A doua zi de dimineață urma să încep.

M-am dus în camera din spate și m-am lăsat să cad pe voluptuosul pat cu baldachin. Arcurile lui m-au legănat din plin, așa cum numai paturile de hotel o fac. De unde să încep mâine-dimineată? Era evident că se începe cu începutul. Am ținut cu privirea stelele din cerul vișiniu de deasupra capului meu. Începutul putea să aștepte, m-am gândit. În locul lui, trebuia să încep cu momentul în care așteptările mele erau încordate la maximum. După cum înfăptuirea misiunii mele începuse cu sosirea la Grand Hotel Europa, tot așa, reconstrucția mea avea să înceapă cu sosirea mea în Veneția. Am zărit în fața ochilor orașul care se scufunda, am simțit trecutul legănându-se pe valuri și am căzut într-un somn adânc.